

ÚRAD SPLNOMOCNENCA
VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE ROZVOJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI

Vybrané aspekty darcovstva na Slovensku

Dárcovský summit 2021
25. november 2021

- Prezentácia vychádza z pripravovanej analýzy Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti – MURRAY SVIDROŇOVÁ, Mária a kol. Analýza financovania mimovládnych neziskových organizácií v Slovenskej republike. ÚSV ROS

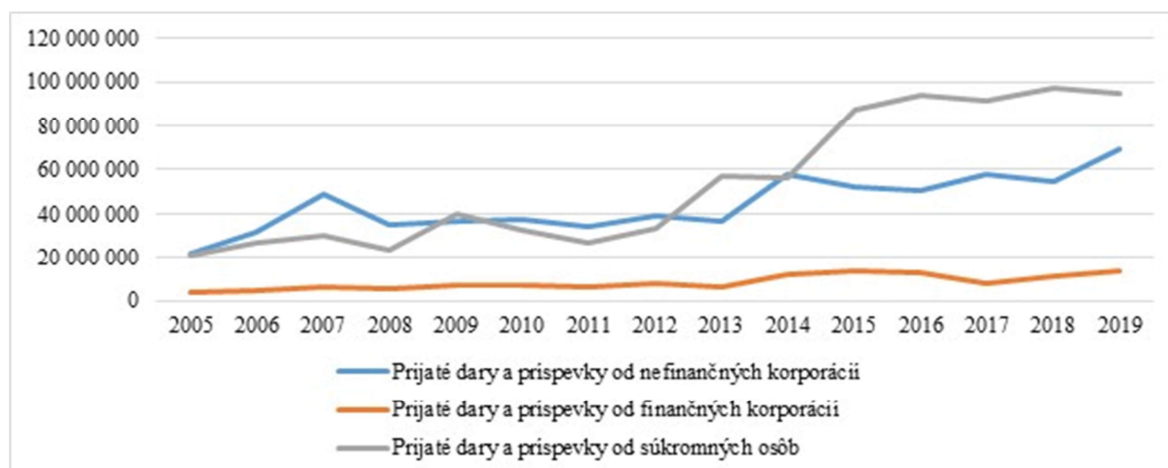
Prijaté dary a príspevky mimovládnych neziskových organizácií podľa Štatistického úradu SR v mil. EUR

Prijaté dary a príspevky	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prijaté dary a príspevky od nefinančných korporácií	21,60	31,52	48,66	35,07	36,97	37,85	33,97	38,93	36,60	57,61	51,88	50,57	58,01	54,42	69,50
Prijaté dary a príspevky od finančných korporácií	3,70	5,08	6,34	5,20	7,31	6,99	6,39	8,44	6,67	11,92	13,94	12,68	8,33	11,32	13,43
Prijaté dary a príspevky od súkromných osôb	20,73	27,15	30,31	23,49	39,74	32,46	26,95	33,04	57,51	56,10	87,20	94,20	91,62	97,28	95,17
Prijaté dary a príspevky zo zahraničia	29,84	21,25	19,48	22,70	15,09	16,44	29,31	34,48	33,20	51,08	79,12	69,95	50,94	62,59	87,71
Prijaté dary a príspevky - spolu	75,86	84,99	104,79	86,46	99,11	93,74	96,62	114,89	133,98	176,71	232,14	227,41	208,90	225,62	265,82

Zdroj: Datacube Štatistický úrad SR, 2021

- Prijaté dary a príspevky pre právne formy mimovládnych neziskových organizácií (občianske združenia, nadácie, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a organizácie s medzinárodným prvkom) predstavovali podľa Štatistického úradu SR v roku 2019 príjem na úrovni **265,82 mil. EUR**.
- Tieto zdroje pozostávajú z dvoch hlavných skupín: z **darov od jednotlivcov** a **darov od korporácií**. V rámci korporácií štatistika rozlišuje **finančné** (banky, poisťovne, nadácie a i.) a **nefinančné korporácie** (všetky podnikateľské subjekty, ktoré sú zapísané v obchodnom registri vyvíjajúce aktivitu za účelom dosiahnutia zisku vo všetkých oblastiach činností okrem peňažníctva a poisťovníctva). Štatistika nerozlišuje podiel súkromných a verejných zdrojov na daroch a príspevkoch zo zahraničia. Je však vysoko pravdepodobné, že časť z nich je súkromnej povahy (nadácie, zahraničné firmy, jednotlivci a pod.).

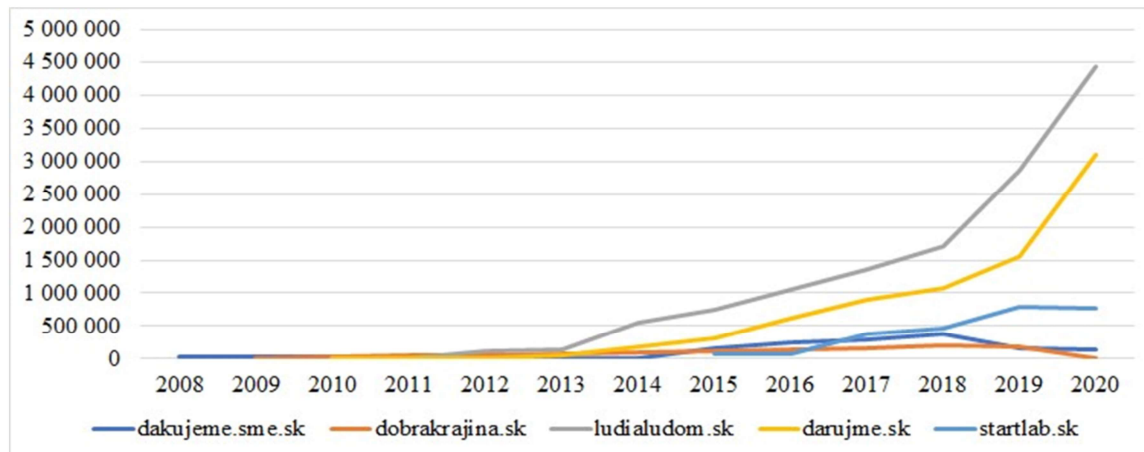
Prijaté dary a príspevky zo Slovenska v EUR

Zdroj: Datacube Štatistický úrad SR, 2021

- Pomer medzi darmi od jednotlivcov a korporácií v MNO osciluje okolo 50 %, avšak počas posledných rokov väčšiu sumu poskytujú jednotlivci než korporácie (v roku 2019 predstavovali dary poskytnuté jednotlivcami 53,44 % všetkých prijatých darov a príspevkov zo Slovenska).
- Najvýraznejší nárast prijatých darov a príspevkov od súkromných osôb nastal medzi rokom 2012 a 2013, kedy medziročne vzrástla úroveň o približne 74 % (v absolútnom vyjadrení bol nárast o 24 473 721 EUR). V súčasnosti vývoj darov od súkromných osôb osciluje v priemere na úrovni 94 mil. EUR.
- **Od roku 2010 je možné zvýšiť assignovaný podiel zaplatenej dane PO, ak PO poskytne dar vo výške 0,5 % zaplatenej dane.** Nástroj podpory MNO z verejných zdrojov (asignácia dane) sa tak kombinuje s nástrojom podpory zo súkromných zdrojov (darovaním).
- **Do roku 2015 na Slovensku pôsobilo cca 500 nadácií, ktoré ročne poskytli sumu okolo 20 mil. EUR vo forme podpory a grantov pre tretie osoby pôsobiace v oblasti verejnoprospešnosti.** Nie je známe, aký podiel z tejto čiastky smeruje do neziskového sektora a aká časť jednotlivcom či iným verejným inštitúciám.

On-line darcovské portály – vývoj podpory projektov v EUR

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z finstat.sk, dakujeme.sk, dobrakrajina.sk, ludialudom.sk, darujme.sk, startlab.sk

- V posledných desiatich rokoch je badateľné pribúdanie darov pochádzajúcich z on-line prostredia. Na darcovských systémoch a portáloch (ludialudom.sk, dakujeme.sme.sk, darujme.sk, dobrakrajina.sk a startlab.sk) každoročne stúpa počet darov, ako aj ich objem. V roku 2020 sa dosiahla suma približne 8,5 mil. EUR.
- Celkovo sa cez tieto darcovské systémy podarilo vyzbierať od roku 2008 k septembru 2021 až 32 572 657 EUR.
- Najväčší podiel na vyzbieranej sume má darcovský portál **ludialudom.sk**, vďaka ktorému sa vyzbieralo **15 203 049 EUR** do septembra 2021. Finančné prostriedky vyzbierané prostredníctvom tohoto darcovského portálu boli použité na rôzne verejnoprospešné účely. Celkovo využilo tento darcovský portál od roku 2010 až 189 299 darcov (Ludialudom.sk, 2021). Portál Ľudia Ľuďom.sk, ktorý prevádzkuje nezisková organizácia Ľudia Ľuďom, n. o., Bratislava, je zameraný na verejnoprospešné aktivity a darca si môže vybrať projekt v skupinách ľudia v núdzi, ľudia a kultúra, ľudia a príroda, aktívni ľudia, ľudia a vzdelávanie, ľudia a ich práva, ľudia v komunite, ľudia a zdravie a ľudia a technológie.
- V prípade portálu **startlab.sk** bola celková suma získaná od roku 2015 do apríla roku 2021 na verejnoprospešné projekty vo výške **2 713 730 EUR**, čo predstavuje priemernú výšku investície 47,04 EUR na jedného podporovateľa. Podiel úspešne ukončených kampaní predstavuje 82 %, z čoho vyplýva, že portál StartLab momentálne disponuje s 588 úspešnými projektami a 129 neúspešnými projektami, ktoré tvoria zvyšných 18 %. Môžeme skonštatovať, že takáto vysoká miera úspešnosti kampaní svedčí o silnej občianskej spoločnosti. Z 588 projektov bolo 241 projektov vytvorených mimovládnyimi neziskovými organizáciami. Portál startlab.sk prevádzkuje **Nadácia Centra pre filantropiu**. Portál sa zameriava na verejnoprospešné projekty či produkty, je otvorený kreatívcom, dizajnérom, umelcom, aktívnym občanom, startupistom, ktorých projekty majú za cieľ generovanie verejných hodnôt.

- **Portál** dakujeme.sme.sk vznikol v roku 2008 a prevádzkuje ho občianske združenie **WellGiving** s ďalšími partnermi.
- Portál **dobrakrajina.sk** bol prevádzkovaný **Nadáciou Pontis**. Jednotlivci mali možnosť podporiť oblasti ako boj proti chudobe, korupcii, vzdelávanie a iné. Portál v roku 2020 ukončil svoju činnosť.
- Portál **darujme.sk** prevádzkuje **Centrum pre filantropiu, n. o.** Portál spolupracuje s portálom ludialudom.sk. Portál je určený pre občianske združenia, nadácie, neziskové organizácie, neinvestičné fondy a pod., pričom umožňuje organizáciám zbierať dary. **Tento portál prijal v roku 2020 finančné dary od individuálnych darcov pre mimovládne neziskové organizácie vo výške 3 111 886 EUR. Nárast v darovaní tak predstavoval vyše 100 % oproti roku 2019.** Z praxe fungovania portálu sa ukazuje, že čoraz viac ľudí si nastavuje v prospech organizácií pravidelné mesačné dary – v decembri 2020 darovalo pravidelný mesačný dar 8 048 darcov v celkovej výške 110 599 EUR, čo je o 34 % viac ako rok predtým. Vďaka tomu si organizácie môžu lepšie plánovať svoju činnosť a hlavne sústrediť sa na napĺňanie svojho poslania. Ochota pomôcť sa výrazne ukázala na jar 2020 počas prvej vlny pandémie. Rekordný nárast darov však darujme.sk zaznamenalo aj koncom roka 2020 – december sa stal historicky najúspešnejším mesiacom v online darovaní – darcovia poslali organizáciám 551 892 EUR. Najvyššia darovaná jednorazová suma v roku 2020 bola 30 000 EUR. Darcovia najčastejšie darujú dar vo výške 10 EUR.

Počet registrovaných verejných zbierok za roky 2016 – 2021

	Počet registrovaných verejných zbierok
2016	129
2017	130
2018	115
2019	130
2020	149
2021	107*

*do 31.08. 2021

Zdroj: SVS-VVS, Ministerstvo vnútra SR

- Verejné zbierky sú legislatívne upravené zákonom č. 162/2014 Z. z. o verejných zbierkach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nahradil zákon z roku 1973. Verejnou zbierkou je získavanie a zhromažďovanie dobrovoľných peňažných príspevkov právnickými osobami oprávnenými vykonávať zbierku od **vopred neurčeného okruhu prispievateľov na vopred určený všeobecne prospešný účel alebo na individuálne určenú humanitárnu pomoc pre fyzickú osobu alebo skupinu fyzických osôb, ktoré sa ocitli v núdzi, v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou.**
- Verejné zbierky majú najväčší zmysel pre tie organizácie, ktoré svojimi aktivitami dokážu osloviť širokú masu podporovateľov, keďže pri verejných zbierkach ide často o veľmi malé príspevky, rádovo v jednotkách až desiatkach EUR. Zmysluplný výnos z verejnej zbierky môže byť teda dosiahnutý až vtedy, keď organizácia dokáže osloviť širokú verejnosť.

Hrubý výnos vybraných verejných zbierok v EUR

	Deň narcisov	Biela pastelka
2016	1 043 597,41	156 109,99
2017	942 856,39	193 011,04
2018	1 027 086,31	181 155,87
2019	1 125 712,95	201 401,31
2020	283 819,65	174 379,71

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Registra verejných zbierok

- V tabuľke uvádzame hrubý výnos vybraných každoročne sa konaných verejných zbierok za roky 2016 až 2020.
- **Deň narcisov**, zbierka organizovaná OZ Liga proti rakovine, je na Slovensku dlhodobo jednou z najznámejších verejných zbierok. Výnos zbierky je použitý na ochranu zdravia onkologických pacientov, podporu programov prevencie včasnej diagnostiky a liečby rakoviny, poradenstva a psycho-sociálnej pomoci onkologickým pacientom a ich rodinám. **Nakoľko pre túto verejnú zbierku je príznačné najmä zbieranie prostriedkov do pokladničiek v uliciach celého Slovenska, jej celkový hrubý výnos (283 819,65 EUR) bol v roku 2020 poznačený situáciou spojenou s pandémiou COVID-19. Rok predtým organizácia zaznamenala rekordný hrubý výnos (1 125 712,95 EUR).**
- **Biela pastelka**, zbierka organizovaná OZ Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, slúži na podporu ľudí so zrakovým postihnutím. Jej výnos je určený na dofinancovanie aktivít, ktoré nevidiacim a slabozrakým ľuďom pomáhajú začleniť sa do bežného života. Ide o špecializované sociálne poradenstvo a realizáciu kurzov, pomocou ktorých klienti získavajú zručnosti nevyhnutné pre každodenný život.

Pracovná skupina na ÚSV ROS k zákonu o verejných zbierkach

- odlíšenie verejnej zbierky a daru
- zlepšenie funkcionalít Registra verejných zbierok

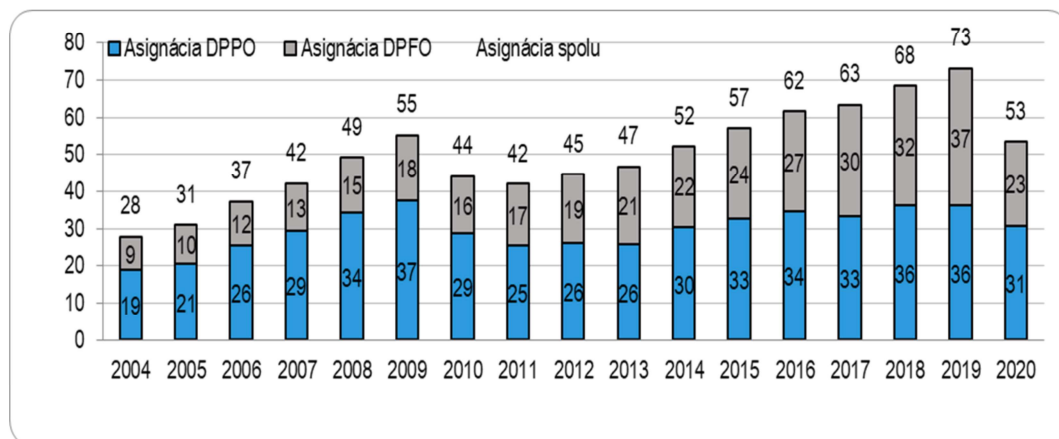
- Verejné zbierky sa svojou podstatou podobajú na dary, resp. ide o špecificky upravenú formu daru. V súčasnosti v rámci pracovnej skupiny vedenej na Úrade splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti prebieha diskusia o tom, ako odlíšiť inštitút verejnej zbierky od súkromnoprávnej sféry, čiže od darovania v zmysle Občianskeho zákonníka. Pri verejných zbierkach by sa podľa zástupcov OS mal venovať väčší akcent na verejnosť, čiže väčšiu anonymitu prispievateľov. Možnosťou je zahrnúť nové pojmové znaky do definície VZ alebo definíciu VZ výraznejšie odlíšiť od súkromnoprávnych inštitútov. V zákone je možné zdefinovať vzťah s prispievateľmi VZ – sú to neurčité osoby, nezbierajú sa od nich osobné údaje, neaplikujú sa GDPR pravidlá, a to vymedzuje charakter VZ. V tomto prípade je možno súhlasiť aj s prísnejšími sankciami, keďže VZ nemajú inú reguláciu/kontrolu. Darovanie je založené na samokontrole – t. j. darcovia vedia, na čo prispievajú a svojou kontinuálnou činnosťou ovplyvňujú (a zaujímajú sa o) projekty, na ktoré prispievajú.
- Register verejných zbierok v súčasnosti poskytuje široké spektrum informácií o jednotlivých verejných zbierkach, nedajú sa však získať sumárne prehľady. Pracovná skupina navrhuje zlepšenie funkcionalít registra – umožnenie generovania údajov podľa zvolených kritérií, a to aj v strojovo spracovateľnom formáte, čo je zároveň v súlade s princípmi otvoreného vládnutia.

Asignácia dane

- K priamej podpore z verejných zdrojov sa radí asignácia určeného percentuálneho podielu zo zaplatenej dane z príjmu, nakoľko štát sa vzdáva časti dane, ktorú by získal z príjmov fyzických (FO) a právnických osôb (PO).
- Mechanizmus poukazovania podielu zaplatenej dane z príjmu v prospech registrovaných organizácií je na Slovensku využívaný už od roku 2002 (v prípade PO od roku 2004).
- FO, ktoré zaplatili daň, môžu nasmerovať 2 % alebo 3 % dane v prospech neziskového sektora, za predpokladu minimálnej výšky asignácie 3 EUR. Asignovať 3 % môžu osoby, ktoré vykonali dobrovoľnícku činnosť v rozsahu najmenej 40 hodín za rok.
- PO môžu asignovať daň vo výške 1 % alebo 2 %, za predpokladu minimálnej výšky asignácie 8 EUR. **Asignovať 2 % môže PO, ktorá darovala finančné prostriedky najmenej vo výške zodpovedajúcej 0,5 % zaplatenej dane, ak prostriedky nedaruje, asignovať môže len 1 %.**

- Z hľadiska možnosti asignácie podielu zo zaplatenej dane je na Slovensku zaujímavá práve možnosť asignácie právnickými osobami. Z krajín V4 majú daňovú asignáciu Maďarsko a Poľsko, v Maďarsku môžu asignovať len fyzické osoby (1 %), v Poľsku fyzické osoby, vrátane jednoosobových SZČO (v oboch prípadoch 1 %). Česká republika ani viaceré ďalšie krajiny strednej Európy tento mechanizmus nevyužívajú. Z tohto pohľadu je Slovensko špecifické tým, že asignovať môžu aj PO a tiež tým, že výška asignácie sa líši v závislosti od splnenia špecifických podmienok.

Vývoj objemu asigovaných prostriedkov v mil. EUR

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Ministerstva financií SR a Výročnej správy o činnosti Finančnej správy SR za rok 2020

- V roku 2019 sa prvýkrát stalo, že objem asigovaných prostriedkov od FO prevýšil objem asignácie PO, a to o 731 tisíc EUR. Tento nárast bol spôsobený vyšším výnosom z dane z príjmov FO, čo je spojené s rastom príjmov FO.
- V roku 2020 bolo poukázaných približne 53 miliónov EUR. Vzhľadom na odklad daňových priznaní (do 31. októbra 2020) a predĺženie lehoty na podanie vyhlásenia o poukázaní 2 % z dane (do 30. novembra 2020), boli prostriedky z asignácie dane organizáciám pripisované až do konca februára 2021.

20 najväčších prijímateľov asignácie dane v roku 2020

Názov prijímateľa	Poskytnutý súhrn podielov zaplatenej dane v EUR
Nadácia Pontis	2 174 235,89
NADÁCIA VOLKSWAGEN SLOVAKIA	1 286 060,57
Nadácia Kia Motors Slovakia	1 166 729,90
Nadácia Slovenskej sporiteľne	1 039 700,37
Nadácia ADELI	787 260,48
Nadácia Tatra Banky	713 274,52
PLAMIENOK n. o.	654 356,35
Asociácia pomoci postihnutým - APPA	630 808,83
Nadácia VÚB	500 566,22
Nadácia Allianz	471 937,28
Nadácia EPH	439 319,30
Nadácia Orange	434 682,27
Nadácia ZSE	433 181,04
Nadácia J&T	408 609,89
Nadácia ESET	363 273,74
Občianske združenie SVETIELKO NÁDEJE	317 698,51
ČSOB nadácia	296 938,25
Nadácia Televízie Markíza	296 241,92
DOBRY ANJEL, n. o.	265 211,66
Nadácia Centra pre filantropiu	264 528,15

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Finančnej správy SR

- Prvých 20 najväčších prijímateľov, ktorí predstavujú 0,12 % z celkového počtu uchádzajúcich sa organizácií, získalo viac než 24 % z celkového objemu asignovaných financií (takmer 13 miliónov EUR).

Použité zdroje

- Asociácia firemných nadácií: TOP prijímatelia asignácie za rok 2020, 2021. Dostupné z: <https://asfin.sk/topprijimatelia-asignacie-za-rok-2020/>.
- Assessment of the Impact of the Percentage Tax Designations: Past, Present, Future. ERSTE Foundation, 2016. ISBN 978-3-902673-09-1. Dostupné z: http://taxdesignation.org/wpcontent/uploads/2016/09/Tax_Percentage_Study_Web.pdf
- BÚTOROVÁ, Zora, Grigorij MESEŽNIKOV a Boris STREČANSKÝ. Slovensko po troch desaťročiach slobody: Demokracia, verejná mienka, občianska spoločnosť. Inštitút pre verejné otázky, 2021. ISBN: 978-80-89345-94-6. Dostupné z: https://www.ivo.sk/buxus/docs/publikacie/subory/Slovensko_po_troch_desatrociach_slobody.pdf.
- Darujme.sk: Rok solidarity 2020, 2021 Dostupné z: <https://darujme.sk/blog/rok-solidarity-2020/>.
- Finančná správa SR: Ročný prehľad prijímateľov podielu zaplatenej dane, 2021. Dostupné z: <https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/zoznam-prijimatelov-dane>.
- KYSEĽOVÁ, K. 2021. Crowdfunding pre neziskové projekty. Bakalárska práca. EF UMB: Banská Bystrica.
- MURRAY SVIDROŇOVÁ, Mária a kol. Analýza financovania mimovládnych neziskových organizácií v Slovenskej republike, pripravovaná analýza ÚSV ROS.
- SALAJOVÁ, Slavomíra a Ján MAZÚR. Crowdfunding, Odborný bankový časopis Biatec 5/2017, Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2017/052017/Biatec_17_5_web.pdf.
- STREČANSKÝ, Boris a kol., 2017. Občianska spoločnosť na Slovensku: krízy, križovatky, výzvy. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, 2017. ISBN 978-80-89345-61-8.

ÚRAD SPLNOMOCNENCA
VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE ROZVOJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI

Ďakujeme za pozornosť
